

KOMISSION ASETUS (EU) N:o 1217/2010,**annettu 14 päivänä joulukuuta 2010,****Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tutkimus- ja kehityssopimusten tiettyihin ryhmiin****(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 20 päivänä joulukuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2821/71⁽¹⁾,

on julkaissut tämän asetuksen luonnoksen,

on kuullut kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksen (ETY) N:o 2821/71 mukaisesti komissiolla on toimivalta asetuksia antamalla soveltaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (*) 101 artiklan 3 kohtaa tiettyihin 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sellaisten sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin, joiden tarkoituksena on tuotteiden, teknologiodien tai menetelmien tutkimus tai kehittäminen niiden teolliseen soveltamiseen asti ja tällaisen toiminnan tulosten hyödyntäminen, mukaan lukien myös teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat määräykset.
- (2) Perussopimuksen 179 artiklan 2 kohdassa kehoitetaan unionia edistämään yrityksiä, pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina, niiden korkealaatuiseen tutkimukseen ja teknologiseen kehittämiseen liittyvissä toiminnoissa ja tukemaan niiden pyrkimyksiä keskinäiseen yhteistyöhön. Tämän asetuksen tarkoituksena on helpottaa tutkimus- ja kehitystyötä suojellen samanaikaisesti tehokkaasti kilpailua.
- (3) Perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tutkimus- ja kehityssopimusten ryhmiin 29 päivänä marraskuuta 2000 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2659/2000⁽²⁾ määritellään sellaisten tutkimus- ja kehityssopimusten ryhmät, joiden komissio katsoi yleensä

täyttävän perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdassa määrätty edellytykset. Koska mainitun asetuksen soveltamisesta saatu kokemus on kaiken kaikkiaan myönteistä ja asetuksen voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2010, on aiheellista antaa asetuksen antamisen jälkeen kertyneen lisäkokemuksen perusteella uusi ryhmäpoikkeusasetus.

- (4) Tämän asetuksen olisi täytettävä kaksi vaatimusta, jotka ovat kilpailun tehokkaan suojelun varmistaminen ja riittävän oikeusvarmuuden tarjoaminen yrityksille. Näihin tavoitteisiin pyrittäessä olisi otettava huomioon tarve yksinkertaistaa mahdollisimman paljon hallinnollista valvontaa ja oikeudellisia puitteita. Markkinavoiman jäädessä tietyn rajan alle perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisen kannalta voidaan yleensä olettaa, että tutkimus- ja kehityssopimusten myönteiset vaikutukset ylittävät kilpailuun kohdistuvat kielteiset vaikutukset.
- (5) Perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamiseksi asetuksia antamalla ei ole tarpeen määritellä sopimuksia, jotka voivat kuulua perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Arvioitaessa yksittäisiä sopimuksia perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan perusteella on otettava huomioon useita tekijöitä, erityisesti merkityksellisten markkinoiden rakenne.
- (6) Yhteistä tutkimustyötä tai tutkimuksen tulosten yhteistä kehittämistä koskevat sopimukset, jotka johtavat teollisen soveltamisen asteelle mutta eivät sisällä sitä, eivät yleensä kuulu perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Tietyissä tapauksissa tällaiset sopimukset kuitenkin saattavat kuulua perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, esimerkiksi, kun osapuolet sopivat, etteivät ne harjoita muuta tutkimus- ja kehitystyötä samalla alalla, mikä merkitsee luopumista mahdollisuudesta saada kilpailuetua suhteessa muihin osapuoliin. Sen vuoksi ne olisi sisällytettävä tämän asetuksen soveltamisalaan.
- (7) Tässä asetuksessa vahvistetusta poikkeuksesta johtuva etu olisi rajoitettava sopimukseen, joiden voidaan riittävällä varmuudella olettaa täyttävän perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan edellytykset.
- (8) On todennäköisempää, että yhteistyö tutkimus- ja kehitystyössä sekä tulosten hyödyntämisessä edistää teknistä ja taloudellista kehitystä, jos osapuolet tuovat yhteistyöhön toisiaan täydentäviä taitoja, omaisuuseriä tai toimintoja. Tämä koskee myös tilanteita, joissa yksi osapuoli pelkästään rahoittaa toisen osapuolen tutkimus- ja kehitystoimia.

⁽¹⁾ EYVL L 285, 29.12.1971, s. 46.

⁽²⁾ EYVL L 304, 5.12.2000, s. 7.

(*) EY:n perustamissopimuksen 81 artiklasta tuli Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 101 artikla 1 päivänä joulukuuta 2009. Kyseiset artikkelit ovat olennaisesti yhdenmukaiset. Tässä asetuksessa tarkoitetaan tarvittaessa viittaauksella SEUT-sopimuksen 101 artiklaan viittausta EY:n perustamissopimuksen 81 artiklaan. SEUT-sopimuksella muutettiin myös tiettyjä käsitteitä. Yhteisö korvattiin unionilla ja yhteismarkkinat korvattiin sisämarkkinoilla. Tässä asetuksessa käytetään SEUT-sopimuksen terminologiaa.

- (9) Tulosten yhteistä hyödyntämistä voidaan pitää yhteisen tutkimus- ja kehitystyön luontevena jatkeena. Se voi olla muodoltaan erilaista, kuten valmistusta, tekniseen tai taloudelliseen edistykseen merkittävästi vaikuttavien teollis- ja tekijänoikeuksien hyödyntämistä tai uusien tuotteiden markkinointia.
- (10) Kuluttajien voidaan odottaa hyötyvän tutkimus- ja kehitystoiminnan laajenemisesta ja tehostumisesta siten, että markkinoille tulee uusia tai parannettuja tavaroita tai palveluja, näiden tavaroiden tai palvelujen markkinoille tuominen nopeutuu taikka uusien tai parannettujen teknologioiden tai menetelmien johdosta hinnat alenevat.
- (11) Poikkeuksen perustelemiseksi yhteisen hyödyntämisen olisi koskettava sellaisia tuotteita, teknologioita tai menetelmiä, joissa tutkimus- ja kehitystyön tulosten käyttö on ratkaisevaa. Lisäksi kaikkien osapuolten olisi sovittava tutkimus- ja kehityssopimuksessa, että yhteisen tutkimus- ja kehitystyön lopulliset tulokset, mukaan lukien mahdolliset teollis- ja tekijänoikeudet ja taitotieto, ovat rajoituksetta niiden kaikkien saatavissa jatkotutkimusta ja -kehitystä sekä hyödyntämistä varten heti kun lopulliset tulokset ovat saatavilla. Mahdollisuutta käyttää tuloksia jatkotutkimusta ja -kehitystä varten ei yleensä pitäisi rajoittaa. Kun osapuolet tämän asetuksen mukaisesti rajoittavat oikeuksiaan hyödyntää tuloksia, erityisesti kun ne erikoistuvat hyödyntämisen yhteydessä, mahdollisuuksia hyödyntää tuloksia voidaan kuitenkin rajoittaa sen mukaisesti. Jos tutkimus- ja kehitystyöhön osallistuu akateemisia laitoksia, tutkimuslaitoksia tai yrityksiä, jotka tarjoavat tutkimus- ja kehitystyötä kaupallisena palveluna eivätkä tavallisesti osallistu tulosten hyödyntämiseen, ne voivat lisäksi sopia tutkimus- ja kehitystyön tulosten käyttämisestä ainoastaan jatkotutkimusta varten. Osapuolet voivat osallistua erisuuruksilla panoksilla tutkimus- ja kehitystyötä koskevaan yhteistyöhönsä valmiuksiensa ja kaupallisten tarpeidensa mukaisesti. Osapuolten panosten arvon tai luonteen erilaisuuden huomioimiseksi ja hyvitämiseksi tutkimus- ja kehityssopimuksessa, johon sovelletaan tätä asetusta, voidaan sen vuoksi määrätä, että yksi osapuoli maksaa toiselle osapuolelle korvausta siitä, että se saa käyttää tuloksia jatkotutkimusta tai hyödyntämistä varten. Korvaus ei kuitenkaan saisi olla niin korkea, että se käytännössä estää tulosten käytön.
- (12) Vastaavasti silloin, kun tutkimus- ja kehityssopimuksessa ei määrätä tulosten yhteisestä hyödyntämisestä, osapuolten olisi sovittava tutkimus- ja kehityssopimuksessa, että ne antavat toisilleen oikeuden käyttää jo olemassa olevaa taitotietoaan, jos kyseinen taitotieto on muille osapuolille välttämätöntä tulosten hyödyntämiseksi. Mahdollisesti perittävä lisenssimaksu ei saisi olla niin suuri, että se käytännössä estää muita osapuolia käyttämästä taitotietoa.
- (13) Tässä asetuksessa vahvistetun poikkeuksen olisi rajoitettava sellaisiin tutkimus- ja kehityssopimuksiin, jotka eivät anna yrityksille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kyseisten tavaroiden, palvelujen tai teknologioiden markkinoita. On välttämätöntä sulkea pois ryhmäpoikkeuksen soveltamisalasta sellaisten kilpailijoiden väliset sopimukset, joiden yhteenlaskettu markkinaosuus niiden tavaroiden, palvelujen tai teknologioiden markkinoilla, joita voidaan parantaa tai jotka voidaan korvata tutkimus- ja kehitystyön tuloksilla, ylittää sopimuksen tekohehkellä tietyn tason. Ei kuitenkaan oleteta, että tutkimus- ja kehityssopimukset kuuluvat perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaa tai eivät täytä 101 artiklan 3 kohdan edellytyksiä, kun tässä asetuksessa vahvistettu markkinaosuusraja ylittyy tai muut asetuksen edellytykset eivät täyty. Tällaisissa tapauksissa kyseistä tutkimus- ja kehityssopimusta on arvioitava perussopimuksen 101 artiklan mukaan.
- (14) Jotta turvataan tehokas kilpailu tulosten yhteisen hyödyntämisen aikana, olisi säädettävä, että ryhmäpoikkeuksen soveltaminen päättyy, jos osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus yhteisessä tutkimus- ja kehitystyössä kehitettyjen tuotteiden, palvelujen tai teknologioiden markkinoilla kasvaa liian suureksi. Poikkeuksen soveltamisen olisi jatkuttava osapuolten markkinaosuuksista riippumatta määrätyn ajan yhteisen hyödyntämisen alkamisesta, jotta markkinaosuuksilla olisi aikaa vakiintua, erityisesti kokonaan uuden tuotteen markkinoille tuomisen jälkeen, ja jotta voidaan taata tietty vähimmäisaika investointien kuolettamista varten.
- (15) Tällä asetuksella ei pitäisi myöntää poikkeusta sopimuksille, joiden sisältämät rajoitukset eivät ole tutkimus- ja kehityssopimuksen aikaansaamien myönteisten vaikutusten kannalta välttämättömiä. Osapuolten markkinaosuudesta riippumatta tämän asetuksen mukaista poikkeusta ei periaatteessa pitäisi soveltaa sopimuksiin, joihin sisältyy tietynlaisia vakavia kilpailunrajoituksia, joilla rajoitetaan osapuolten oikeutta harjoittaa tutkimus- ja kehitystoimintaa sopimukseen liittymättömällä alalla, vahvistetaan kolmansilta perittävät hinnat, rajoitetaan tuotantoa tai myyntiä ja rajoitetaan sopimustuotteiden tai sopimusteknologioiden passiivista myyntiä muille osapuolille varatulla alueella tai varatuille asiakkaille. Tässä yhteydessä käyttöalaa koskevat rajoitukset eivät rajoita tuotantoa tai myyntiä eivätkä ne ole alueita tai asiakkaita koskevia rajoituksia.
- (16) Markkinaosuuden rajoittaminen, tiettyjen sopimusten rajaaminen poikkeuksen ulkopuolelle ja tämän asetuksen mukaiset edellytykset varmistavat yleensä sen, että osapuolet eivät voi poistaa kilpailua kyseessä olevien tavaroiden tai palvelujen merkittävältä osalta sellaisten sopimusten avulla, joihin ryhmäpoikkeusta sovelletaan.

- (17) Ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että kilpailunvastaisia markkinoilta sulkevia vaikutuksia voi syntyä, kun yksi osapuoli rahoittaa useita kilpailijoiden toteuttamia tutkimus- ja kehityshankkeita, jotka koskevat samoja sopimustuotteita tai sopimusteknologioita, erityisesti jos se saa yksinoikeuden tulosten hyödyntämiseen suhteessa kolmansiin. Sen vuoksi tästä asetuksesta johtuva etu olisi annettava tällaisille maksettua tutkimus- ja kehitystyötä koskeville sopimuksille ainoastaan, jos kaikkien sopimuspuolten eli rahoittavan osapuolen ja tutkimus- ja kehitystyön suorittavien osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus ei ylitä 25:tä prosenttia.
- (18) Sopimukset yritysten välillä, jotka eivät kilpaile keskenään sellaisilla tuotteilla, teknologioilla tai menetelmillä, joita voidaan parantaa tutkimus- ja kehitystyön tuloksilla tai jotka voidaan vaihtaa tutkimus- ja kehitystyön tuloksiin tai korvata niillä, poistavat tehokkaan kilpailun tutkimus- ja kehitystoiminnassa ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista mahdollistaa tällaisille sopimuksille tässä asetuksessa vahvistetusta poikkeuksesta hyötyminen markkinaosuudesta riippumatta ja peruuttaa ryhmäpoikkeuksesta johtuva etu poikkeuksellisissa tapauksissa.
- (19) Komissio voi peruuttaa tästä asetuksesta johtuvan edun perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16 päivänä joulukuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003⁽¹⁾ 29 artiklan 1 kohdan nojalla, jos se katsoo yksittäisessä tapauksessa, että sopimuksella, johon sovelletaan tässä asetuksessa säädettyä poikkeusta, on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat ristiriidassa perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan kanssa.
- (20) Jäsenvaltion kilpailuviranomainen voi asetuksen (EY) N:o 1/2003 29 artiklan 2 kohdan mukaisesti peruuttaa tämän asetuksen soveltamisesta johtuvan edun kyseisen jäsenvaltion alueella tai sen osalla, jos sopimuksella, johon sovelletaan tässä asetuksessa vahvistettua poikkeusta, on yksittäisessä tapauksessa kuitenkin perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan kanssa ristiriidassa olevia vaikutuksia kyseisen jäsenvaltion alueella tai sellaisella osalla siitä, joka täyttää kaikki erillisten maantieteellisten markkinoiden tunnuspiirteet.
- (21) Tästä asetuksesta johtuva etu voitaisiin peruuttaa asetuksen (EY) N:o 1/2003 29 artiklan nojalla esimerkiksi silloin, kun tutkimus- ja kehityssopimuksen olemassaolo rajoittaa tuntuvasti kolmansien mahdollisuuksia harjoittaa tutkimus- ja kehitystyötä kyseessä olevalla alalla muualta saatavissa olevien tutkimusresurssien rajallisuuden vuoksi, kun erityisen tarjontarakenteen vuoksi tutkimus- ja kehityssopimuksen olemassaolo rajoittaa tuntuvasti kolmansien pääsyä sopimustuotteiden tai sopimusteknologioiden markkinoille, kun osapuolet ovat ilman objektiivisesti pätevää perustetta hyödyntämättä yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksia suhteessa kolmansiin, kun sopimustuotteisiin tai sopimusteknologioihin ei kohdistu sisä-

markkinoilla tai niiden merkittävällä osalla tehokasta kilpailua sellaisten tuotteiden, teknologioiden tai menetelmien taholta, joita käyttäjät pitävät ominaisuuksiltaan, hinnaltaan ja käyttötarkoitukseltaan niitä vastaavina, tai kun tutkimus- ja kehityssopimuksen olemassaolo rajoitaisi innovaatiokilpailua tai poistaisi tehokkaan kilpailun tutkimus- ja kehitystyön alalta tietyillä markkinoilla.

- (22) Koska tutkimus- ja kehityssopimukset ovat usein luonteeltaan pitkäaikaisia, erityisesti yhteistyön ulottuessa tulosten hyödyntämiseen, tämän asetuksen voimassaolojaksi olisi säädettävä 12 vuotta,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Määritelmät

1. Tässä asetuksessa tarkoitetaan
 - a) 'tutkimus- ja kehityssopimuksella' vähintään kahden osapuolen tekemää sopimusta ehdoista, joiden mukaisesti kyseiset osapuolet harjoittavat seuraavia toimintoja:
 - i) sopimustuotteita tai sopimusteknologioita koskeva yhteinen tutkimus- ja kehitystyö sekä tämän tutkimus- ja kehitystyön tulosten yhteinen hyödyntäminen,
 - ii) samojen osapuolten välisen aikaisemman sopimuksen perusteella harjoitetun, sopimustuotteita tai sopimusteknologioita koskeneen yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tulosten yhteinen hyödyntäminen,
 - iii) sopimustuotteita tai sopimusteknologioita koskeva yhteinen tutkimus- ja kehitystyö, johon ei liity tulosten yhteistä hyödyntämistä,
 - iv) sopimustuotteita tai sopimusteknologioita koskeva maksettu tutkimus- ja kehitystyö sekä tämän tutkimus- ja kehitystyön tulosten yhteinen hyödyntäminen,
 - v) samojen osapuolten välisen aikaisemman sopimuksen perusteella harjoitetun, sopimustuotteita tai sopimusteknologioita koskeneen maksetun tutkimus- ja kehitystyön tulosten yhteinen hyödyntäminen, tai
 - vi) sopimustuotteita tai sopimusteknologioita koskeva maksettu tutkimus- ja kehitystyö, johon ei liity tulosten yhteistä hyödyntämistä;
 - b) 'sopimuksella' sopimusta, yritysten yhteenliittymän päätöstä tai yhdenmukaistettua menettelytapaa;

⁽¹⁾ EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1.

- c) 'tutkimus- ja kehitystyöllä' tuotteita, teknologioita tai menetelmiä koskevan taitotiedon hankkimista ja teoreettisen analyysin suorittamista, järjestelmällistä tutkimusta tai kokeiluja koetutanto mukaan lukien, tuotteiden tai menetelmien teknistä kokeilua, tarvittavien laitteistojen luomista sekä teollis- ja tekijänoikeuksien hankkimista tuloksiin;
- d) 'tuotteella' tavaraa tai palvelua, mukaan lukien sekä väli- tuotteet tai -palvelut että lopputuotteet tai -palvelut;
- e) 'sopimusteknologialla' yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksena syntyvää teknologiaa tai menetelmää;
- f) 'sopimustuotteella' yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksena syntyviä tai sopimusteknologioita käyttäen valmistettuja tai aikaansaatuja tuotteita;
- g) 'tulosten hyödyntämisellä' sopimustuotteiden tuotantoa tai jakelua, sopimusteknologioiden soveltamista, teollis- ja tekijänoikeuksien luovuttamista tai lisensointia taikka tällaisen valmistuksen tai soveltamisen vaatiman taitotiedon luovuttamista;
- h) 'teollis- ja tekijänoikeuksilla' teollis- ja tekijänoikeuksia, mukaan lukien teollisoikeudet, tekijänoikeus ja lähioikeudet;
- i) 'taitotiedolla' sellaisten käytännön tietojen kokonaisuutta, jota ei ole patentoitu ja joka on kokemusten ja testien tulosta ja joka on salaista, olennaista ja yksilöityä;
- j) 'salaisella' taitotiedon yhteydessä sitä, että taitotieto ei ole yleisesti tunnettua eikä helposti saatavilla;
- k) 'olennaisella' taitotiedon yhteydessä, että taitotieto on tärkeää ja hyödyllistä sopimustuotteiden valmistamisen tai sopimusteknologioiden soveltamisen kannalta;
- l) 'yksilöidyllä' taitotiedon yhteydessä, että taitotieto kuvaillaan riittävän kattavasti, jotta voidaan tarkistaa, että se täyttää salaisuutta ja olennaisuutta koskevat perusteet;
- m) 'yhteisellä' toimintoja, jotka suoritetaan tutkimus- ja kehityssopimuksen yhteydessä, jos siihen liittyvät tehtävät
- i) suorittaa yhteinen ryhmä, järjestö tai yritys;
- ii) suorittaa kolmas osapuolten yhteisestä toimeksiannosta; tai
- iii) jaetaan osapuolille tutkimus- ja kehitystyön tai hyödyntämisen yhteydessä tapahtuvan erikoistumisen perusteella;
- n) 'erikoistumisella' tutkimus- ja kehitystyön yhteydessä sitä, että kumpikin osapuoli osallistuu tutkimus- ja kehityssopimuksen piiriin kuuluviin tutkimus- ja kehitystoimintoihin ja ne jakaa tutkimus- ja kehitystyön keskenään tarkoituksenmukaisimmaksi katsomallaan tavalla. Tämä ei koske maksettua tutkimus- ja kehitystyötä;
- o) 'erikoistumisella hyödyntämisen yhteydessä' sitä, että osapuolet jakavat keskenään yksittäiset tehtävät kuten tuotanto ja jakelu, tai asettavat toisilleen rajoituksia, jotka koskevat tulosten hyödyntämistä, esimerkiksi tiettyjen alueiden, asiakkaiden tai käyttöalojen suhteen. Tämä kattaa myös tilanteen, jossa ainoastaan yksi osapuoli tuottaa ja jakelee sopimustuotteita toisten osapuolten myöntämän yksinoikeudellisen lisenssin perusteella;
- p) 'maksetulla tutkimus- ja kehitystyöllä' tutkimusta ja kehitystyötä, jonka yksi osapuoli suorittaa ja rahoittava osapuoli rahoittaa;
- q) 'rahoittavalla osapuolella' osapuolta, joka rahoittaa maksetun tutkimus- ja kehitystyön suorittamatta tutkimus- ja kehitystyöhön liittyviä toimintoja;
- r) 'kilpailevalla yrityksellä' todellista tai mahdollista kilpailijaa;
- s) 'todellisella kilpailijalla' yritystä, joka tarjoaa tuotetta, teknologiaa tai menetelmää, jota voidaan parantaa sopimustuotteella tai sopimusteknologialla tai joka voidaan vaihtaa sopimustuotteeseen tai sopimusteknologiaan tai korvata sillä merkityksellisillä maantieteellisillä markkinoilla;
- t) 'mahdollisella kilpailijalla' yritystä, jolla ilman tutkimus- ja kehityssopimusta olisi realistiset edellytykset eikä pelkästään teoreettinen mahdollisuus toteuttaa suhteellisten hintojen pienen mutta pysyvän nousun seurauksena enintään kolmen vuoden kuluessa välttämättömät lisäinvestoinnit tai vastata muista välttämättömistä vaihtokustannuksista sellaisen tuotteen, teknologian tai menetelmän tarjoamiseksi, jota voidaan parantaa tai joka voidaan vaihtaa tai korvata sopimustuotteella tai sopimusteknologialla merkityksellisillä maantieteellisillä markkinoilla;
- u) 'merkityksellisillä tuotemarkkinoilla' niiden tuotteiden merkityksellisiä markkinoita, joita voidaan parantaa tai jotka voidaan vaihtaa tai korvata sopimustuotteilla;
- v) 'merkityksellisillä teknologiamarkkinoilla' niiden teknologioiden tai menetelmien merkityksellisiä markkinoita, joita voidaan parantaa tai jotka voidaan vaihtaa tai korvata sopimusteknologiolla.
2. Tässä asetuksessa käsitteisiin 'yritys' ja 'osapuoli' sisältyvät niihin sidossuhteessa olevat yritykset.

”Sidossuhteessa olevilla yrityksillä” tarkoitetaan

- a) yrityksiä, joissa tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolella suoraan tai välillisesti on
- i) valtuudet käyttää yli puolta äänimäärästä;
 - ii) valtuudet nimittää yli puolet hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavien elinten jäsenistä; tai
 - iii) oikeus johtaa yrityksen liiketoimintaa;
- b) yrityksiä, joilla on suoraan tai välillisesti a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuoleen nähden;
- c) yrityksiä, joissa b alakohdassa tarkoitettulla yrityksellä on suoraan tai välillisesti a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet;
- d) yrityksiä, joissa tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolella on yhdessä yhden tai useamman a, b tai c alakohdassa tarkoitettun yrityksen kanssa taikka kahdella tai useammalla viimeksi mainituista yrityksistä on yhteisesti a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet;
- e) yrityksiä, joissa a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet ovat yhteisesti
- i) tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolilla tai niihin sidossuhteessa olevilla a–d alakohdassa tarkoitetuilla yrityksillä; tai
 - ii) yhdellä tai useammalla tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolella taikka yhdellä tai useammalla niihin sidossuhteessa olevalla a–d alakohdassa tarkoitettulla yrityksellä ja yhdellä tai useammalla kolmannella.

2 artikla

Poikkeus

1. Julistetaan perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan nojalla, että perussopimuksen 101 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tässä asetuksessa säädettyin edellytyksin tutkimus- ja kehityssopimuksiin.

Tätä poikkeusta sovelletaan siinä määrin kuin kyseiset sopimukset sisältävät perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia kilpailunrajoituksia.

2. Edellä 1 kohdassa säädettyä poikkeusta sovelletaan sellaisiin tutkimus- ja kehityssopimuksiin, jotka sisältävät määräyksiä, jotka liittyvät teollis- ja tekijänoikeuksien luovuttamiseen tai lisensointiin yhdelle tai useammalle osapuolelle tai yksikölle, jonka osapuolet perustavat yhteistä tutkimus- ja kehitystyötä, maksettua tutkimus- ja kehitystyötä tai yhteistä hyödyntämistä varten, jos kyseiset määräykset eivät muodosta sopimusten pääasiallista tavoitetta vaan liittyvät suoraan niiden soveltamiseen ja ovat sen kannalta välttämättömiä.

3 artikla

Poikkeuksen edellytykset

1. Edellä 2 artiklassa säädettyä poikkeusta sovelletaan 2–5 kohdassa säädettyin edellytyksin.

2. Tutkimus- ja kehityssopimuksessa on määrättävä, että yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tai maksetun tutkimus- ja kehitystyön lopullisten tulosten, mukaan lukien mahdolliset teollis- ja tekijänoikeudet ja taitotieto, on oltava rajoituksetta kaikkien osapuolten saatavilla jatkotutkimusta ja -kehitystä sekä hyödyntämistä varten heti kun ne ovat saatavilla. Kun osapuolet rajoittavat oikeuksiaan hyödyntää tuloksia tämän asetuksen mukaisesti, erityisesti kun ne erikoistuvat hyödyntämisen yhteydessä, mahdollisuuksia hyödyntää tuloksia voidaan rajoittaa sen mukaisesti. Lisäksi tutkimuslaitokset, akateemiset laitokset tai yritykset, jotka tarjoavat tutkimus- ja kehitystyötä kaupallisena palveluna eivätkä tavallisesti osallistu tulosten hyödyntämiseen, voivat sopia tulosten käyttämisestä ainoastaan jatkotutkimusta varten. Tutkimus- ja kehityssopimuksessa voidaan määrätä, että osapuolet maksavat toisilleen korvausta siitä, että ne saavat käyttää tuloksia jatkotutkimusta tai hyödyntämistä varten, mutta korvaus ei saa olla niin korkea, että se käytännössä estää tulosten käytön.

3. Rajoittamatta 2 kohdan soveltamista tapauksissa, joissa tutkimus- ja kehityssopimus koskee ainoastaan yhteistä tutkimus- ja kehitystyötä tai maksettua tutkimus- ja kehitystyötä, tutkimus- ja kehityssopimuksessa on määrättävä, että jokaiselle osapuolelle on myönnettävä oikeus käyttää toisten osapuolten aikaisempaa taitotietoa, jos kyseinen taitotieto on välttämätöntä tulosten hyödyntämiseksi. Tutkimus- ja kehityssopimuksessa voidaan määrätä, että osapuolet maksavat toisilleen korvausta siitä, että ne myöntävät oikeuden käyttää aikaisempaa taitotietoaan, mutta korvaus ei saa olla niin korkea, että se käytännössä estää tulosten käytön.

4. Yhteinen hyödyntäminen saa koskea ainoastaan tuloksia, joilla on teollis- ja tekijänoikeudellinen suoja tai jotka muodostavat taitotiedon ja jotka ovat välttämättömiä sopimustuotteiden valmistuksen tai sopimusteknologioiden soveltamisen kannalta.

5. Osapuolten, joiden tehtäväksi on annettu sopimustuotteiden valmistus hyödyntämisen yhteydessä tapahtuvan erikoistumisen perusteella, on täytettävä sopimustuotteita koskevat muiden osapuolten tilaukset, paitsi jos tutkimus- ja kehityssopimuksessa määrätään myös 1 artiklan 1 kohdan m alakohdan i tai ii alakohdan mukaisesta yhteisestä jakelusta tai jos osapuolet ovat sopineet, että ainoastaan sopimustuotteet valmistava osapuoli saa jaella niitä.

4 artikla

Markkinaosuusraja ja poikkeuksen kesto

1. Jos osapuolet eivät ole kilpailevia yrityksiä, 2 artiklassa säädettyä poikkeusta sovelletaan niin kauan kuin tutkimus- ja kehitystyö jatkuu. Jos tuloksia hyödynnetään yhteisesti, poikkeusta sovelletaan seitsemän vuoden ajan siitä päivästä alkaen, jona sopimustuotteet tai sopimusteknologiat tuodaan ensimmäistä kertaa markkinoille sisämarkkinoilla.

2. Jos vähintään kaksi osapuolista on kilpailevia yrityksiä, 2 artiklassa säädettyä poikkeusta sovelletaan tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ajan ainoastaan siinä tapauksessa, että tutkimus- ja kehityssopimuksen tekohetkellä

a) 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan i, ii tai iii alakohdassa tarkoitettujen tutkimus- ja kehityssopimusten tapauksessa tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus ei ylitä 25:tä prosenttia merkityksellisillä tuote- ja teknologiamarkkinoilla; tai

b) 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan iv, v tai vi alakohdassa tarkoitettujen tutkimus- ja kehityssopimusten tapauksessa rahoittavan osapuolen ja kaikkien niiden osapuolten, joiden kanssa rahoittava osapuoli on tehnyt samoja sopimustuotteita tai sopimusteknologioita koskevan tutkimus- ja kehityssopimuksen, yhteenlaskettu markkinaosuus ei ylitä 25:tä prosenttia merkityksellisillä tuote- ja teknologiamarkkinoilla.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun ajan päättymisen jälkeen poikkeuksen soveltaminen jatkuu niin kauan kuin osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus ei ylitä 25:tä prosenttia merkityksellisillä tuote- ja teknologiamarkkinoilla.

5 artikla

Vakavimmat rajoitukset

Edellä 2 artiklassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta tutkimus- ja kehityssopimukseen, joiden tavoitteena on suoraan tai välillisesti, yksinään tai yhdistettyinä osapuolten määräysvallassa oleviin muihin tekijöihin:

a) rajoittaa osapuolten vapautta harjoittaa tutkimus- ja kehitystyötä itsenäisesti tai yhteistoiminnassa kolmansien osapuolten kanssa tutkimus- ja kehityssopimukseen liittymättömällä alalla tai yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tai maksetun tutkimus- ja kehitystyön päättymisen jälkeen alalla, jota se koskee, tai siihen liittyvällä alalla;

b) rajoittaa tuotantoa tai myyntiä, lukuun ottamatta

i) tuotantotavoitteiden asettamista, jos tulosten yhteinen hyödyntäminen käsittää sopimustuotteiden yhteisen tuotannon;

ii) myyntitavoitteiden asettamista, jos tulosten yhteinen hyödyntäminen käsittää sopimustuotteiden yhteisen jakelun tai sopimusteknologioiden yhteisen lisensoinnin 1 artiklan 1 kohdan m alakohdan i tai ii alakohdassa tarkoitettussa merkityksessä;

iii) käytäntöjä, joissa on kyse erikoistumisesta hyödyntämisen yhteydessä; ja

iv) rajoituksia, jotka koskevat osapuolten vapautta valmistaa, myydä, luovuttaa tai lisensoida tuotteita, teknologioita tai menetelmiä, jotka kilpailevat sopimustuotteiden tai sopi-

musteknologioiden kanssa sen ajanjakson aikana, jolloin osapuolet ovat sopineet tulosten yhteisestä hyödyntämisestä;

c) vahvistaa hinnat myytäessä sopimustuotetta kolmansille tai lisensoitaessa sopimusteknologioita kolmansille, lukuun ottamatta välittömiltä asiakkailta perittävien hintojen vahvistamista tai välittömiltä lisenssinsaaajilta perittävien lisenssimaksujen vahvistamista, jos tulosten yhteinen hyödyntäminen käsittää sopimustuotteiden yhteisen jakelun tai sopimusteknologioiden yhteisen lisensoinnin 1 artiklan 1 kohdan m alakohdan i tai ii alakohdassa tarkoitettussa merkityksessä;

d) rajoittaa alueita tai asiakkaita, joille osapuolet voivat myydä passiivisesti sopimustuotteita tai lisensoida sopimusteknologioita, lukuun ottamatta vaatimusta lisensoida tulokset yksinomaan toiselle osapuolelle;

e) kieltää sopimustuotteiden tai sopimusteknologioiden aktiivinen myynti tai rajoittaa sitä alueille tai asiakkaille, joita ei ole yksinoikeudellisesti osoitettu yhdelle osapuolista hyödyntämisen yhteydessä tapahtuvan erikoistumisen perusteella;

f) vaatia olemaan vastaamatta sellaisten osapuolten omille alueille sijoittautuneiden tai osapuolten muulla tavoin hyödyntämisen yhteydessä tapahtuvan erikoistumisen perusteella jakamien asiakkaiden kysyntään, jotka toisivat sopimustuotteet markkinoille sisämarkkinoiden muilla alueilla;

g) vaatia vaikeuttamaan käyttäjien tai jälleenmyyjien mahdollisuuksia hankkia sopimustuotteita muilta jälleenmyyjiltä sisämarkkinoilla.

6 artikla

Poikkeuksen soveltamisalan ulkopuolelle jätetyt rajoitukset

Edellä 2 artiklassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta tutkimus- ja kehityssopimukseen sisältyviin seuraaviin velvoitteisiin:

a) velvollisuus olla kiistämättä tutkimus- ja kehitystyön päättymisen jälkeen sellaisten teollis- ja tekijänoikeuksien pätevyyttä, joita osapuolilla on sisämarkkinoilla ja jotka ovat tutkimus- ja kehitystyön kannalta merkityksellisiä, tai kieltä kiistää tutkimus- ja kehityssopimuksen voimassaolon lakattua sellaisten teollis- ja tekijänoikeuksien pätevyys, joita osapuolilla on sisämarkkinoilla ja jotka suojaavat tutkimus- ja kehitystyön tuloksia, tämän rajoittamatta mahdollisuutta määrätä tutkimus- ja kehityssopimuksen irtisanomisesta, jos yksi osapuolista kiistää tällaisten teollis- ja tekijänoikeuksien pätevyuden;

b) velvollisuus olla myöntämättä lisensoijaa kolmansille sopimustuotteiden valmistamiseksi tai sopimusteknologioiden soveltamiseksi, jollei sopimuksessa määrätä, että vähintään yhden osapuolista on hyödynnettävä yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tai maksetun tutkimus- ja kehitystyön tuloksia, ja hyödyntäminen tapahtuu sisämarkkinoilla suhteessa kolmansiin.

*7 artikla***Markkinaosuusrajan soveltaminen**

Edellä 4 artiklassa säädettyä markkinaosuusrajaa sovellettaessa noudatetaan seuraavia sääntöjä:

- a) markkinaosuus lasketaan markkinoilla toteutuneen myynnin arvon pohjalta; jos myynnin arvosta ei ole saatavissa tietoja, osapuolten markkinaosuuden määrittämisessä voidaan käyttää arvioita, jotka perustuvat muihin markkinoita koskeviin luotettaviin tietoihin, mukaan lukien markkinoilla toteutuneet myyntimäärät;
- b) markkinaosuus lasketaan edellistä kalenterivuotta koskevien tietojen perusteella;
- c) edellä 1 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan e alakohdassa tarkoitettujen yritysten markkinaosuus jaetaan tasan niiden yritysten kesken, joilla on mainitun alakohdan a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet;
- d) jos 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu markkinaosuus on alun perin enintään 25 prosenttia mutta myöhemmin nousee tämän tason yläpuolelle ylittämättä kuitenkaan 30:tä prosenttia, 2 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltaminen jatkuu kaksi peräkkäistä kalenterivuotta sen vuoden jälkeen, jolloin 25 prosentin markkinaosuusraja ensimmäisen kerran ylittyi;

e) jos 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu markkinaosuus on alun perin enintään 25 prosenttia mutta myöhemmin nousee yli 30 prosentin, 2 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltaminen jatkuu yhden kalenterivuoden ajan sen vuoden jälkeen, jolloin 30 prosentin taso ensimmäisen kerran ylittyi;

f) edellä d ja e alakohdan mukaista etua ei saa yhdistää siten, että kahden kalenterivuoden pituinen jakso ylittyy.

*8 artikla***Siirtymäkausi**

Perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdassa vahvistettua kieltoa ei sovelleta 1 päivän tammikuuta 2011 ja 31 päivän joulukuuta 2012 välisenä aikana sellaisiin sopimuksiin, jotka eivät täytä tämän asetuksen mukaisia poikkeuksen edellytyksiä, mutta jotka täyttävät asetuksessa (EY) N:o 2659/2000 säädetyn poikkeuksen edellytykset ja ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2010.

*9 artikla***Voimassaoloaika**

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Sen voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2022.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 14 päivänä joulukuuta 2010.

Komission puolesta
José Manuel BARROSO
Puheenjohtaja